

Mustalaisnaisten puolustus

Veijo Baltzar; Mari. Tammi
1973. ETELA-SAINA 6.10.73

Veijo Baltzarin uusi romaani "Mari" on pienimuotoinen kuvaus mustalaisyhteisöstä, tavoista, arvostuksista ja ennen kaikkea mustalaisnaisen asemasta yhteisössään. Siksi sillä on voimakkaat yhtymäkohdat kaunokirjalliseksi mestariteokseksi lukeutuvaan Maria Jotunin Huojuvaan taloon.

Molemmat kirjat kuvaavat alistetun naisen elämään julkisivun takana, yksin ja unohdettuna.

Mari on kuvaus pohjoissavolaisesta ympäristöstä. Se kertoo nuoresta, juuri naiseksi kypsyvästä mustalaistyöstä, jonka elämän tuhoaa hänen miehensä. Teini-ikäisen tytön unelmat uljaasta, tummasta miehestä, suudelmista ja rakkaudesta vaihtuvat lyhyessä ajassa tuhoutuun ja katkeroituneeseen elämään.

Baltzar sävyttää kirjaansa draamatiikalla: Marin ryöstää nuori, korskea Kasimir ja sukujen välille tulee viha. Mutta huolimatta kaukaksi käyvistä dramaattisista piirteistään kirja pystyy tuomaan valkolaiselle sellaista tietoa mustalaisyhteisöstä, mikä voimakkaasti vaikuttaa heimon elämään ja käytökseen ja josta valkolainen ei tiedä mitään.

Nainen on yhteisössä täydellisesti alistettu olio. Jos hän ei ole naimisissa, hän on vanhempiensa ja veljiensä kuuliainen palvelija, jota käsikijöillä on oikeus suomia piiskallaan halujensa mukaan. Naimisiin mentyään nainen on miehensä ja herransa palvelija, alistettu. Nämä kulttuurin tavat myötävaikuttavat Marin tuhoutumiseen täysin mielivaltaisen miehen murskatessa hänet ja häpäisemällä hänen kunniansa.

Kirja kuvaa mielenkiintoisesti tapoja, jotka kytkeytyvät naimisiin menoon, nuorikon tuomiseen kotiin, lapsen synnytyksen ja lapsen kasvattamiseen ja hoitoon ensimmäisen ikävuoden aikana. Tavat poikkeavat voimakkaasti valkolaisten tavoista.

Naisen koskemattomuus ja kunniallisuus on erittäin tärkeä käyttäytymisen säädin.

Pienimuotoisuudestaan ja draamatiikastaan huolimatta Veijo Baltzarin Mari pystyy tuomaan tärkeää tietoa siitä kulttuurista, jota lähellä valkolainen elää ymmärtämättä ja tuntematta sitä. Siten se voi omalta osaltaan vaikuttaa heimoristiriitoja lieventävästi, sillä tieto luulon sijasta lisää suvaitsevuuutta.

ANNELI KÄRKKÄINEN